

ΕΛΛΗΝΕΣ ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΙ

ΠΡΟΚΟΜΜΕΝΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

ΤΟΥ κ. ΑΝΤ. ΤΡΑΥΑΛΑΝΤΩΝ

Ο ἐφεδρος ὑπολογαγός Εὐστάθιος Δ** ἐλογάριζε, μὲ τὸ δίκηο του, δι τὰ Χριστούγεννα ἔκεινης τῆς χρονᾶς θάτινε γι' αὐτὸν ἀπὸ τὰ τερατότερα καὶ ησυχώτερα Χριστούγεννα τῶν τελευταίων αὐτῶν χρόνων. Σκεψήτε. Εἶχε πληγωθῆ στη μάζη τοῦ Σαρανταπόρου. Ένα γέρο κομματι μέτρο ὅβιδα τοῦ εἰλεύ σπάσι τὸ κόκκαλο τοῦ μηροῦ του, λίγο κάτω ἀπὸ τὴ λεκάνη. Εἶχε μείνη θλή τη νύχτα καὶ ἦν, μέρος ἀπὸ τὸ προϊόν της 10ης Ὁκτωβρίου μέσα σ' ἓνα χατάκι, πληγμωμένος ἀπὸ τὸ αἷμα του ποι ἔβαιε τὴ λάσπη, κάτω ἀπὸ ἀδιάποτη, κατάψυχη, βροχή, χωρίς νά βλέπῃ γέρο, οὐν τίποις ἄλλο ἀπὸ σκοτάδι, χωρὶς νάκουέν ἄλλο ἀπὸ στεναγμούς, βλασφημίες, τρίζουν δοντιών καὶ φυγομάρτητ.

Ἐτσι, ὅταν κοντά μεσημέρι ήρθαν καὶ τὸν ἑπίκωσαν οἱ τραυματισθόδοι, ήταν ἀναίσθητος καὶ τὰ σπαθαμένα κρέοτα τοῦ ποδιοῦ του είλαν ἀρχιστ νά παίσουν μιά μποσοδά κι ἓνα χρόνο πολὺ ὑποποτό.

Στὸ προὔερο χειρουργεῖο, οἱ μαρσιοὶ γιατροί, κατὰ τὴν δυμὴ ποὺ είλαν τότε «ιὰ κύριον, νά κόβουν», ἀποκάσσαν νά τοῦ κόρων ως τὴ γέρε τὸ πόδι, γιά νά γλυτώσουν δέπ τὴ γάγγρανα. Οἱ ἀρχιατροὶ μέτριας, ποὺ τίχευσαν επιστημονική ἀρχή νά σώξῃ ὅτι ἔδινε ἑλπίδα σωτηρίας, δὲν ἐμμηνώντες μὲ τὴ γνωστή τῶν ἐφισταμένων του ἑκατάριος τὰ ἑποτά προκειμένη, ἐκάψε τὴν ἀνάταξι, τὸν ἐπίδειπο κάπ., καὶ, θέλεις ἀπὸ τὴ φροντίδα και τὴν ἐπιδειξιότητα τοῦ γατροῦ, θέλεις ἀπὸ τὴ στοργής περιπόλεις ποὺ βρήκε πρόστια στὸ νοσοκομεῖο τῆς Ἐλασσονῆς και ἐπειτα στὰ Σέργια, θέλεις ἀπὸ τὴ γερῃ και καθορὴ ἰδιοτυχασία τοῦ πληγμούντος τοῦ γατροῦ τοῦ ναύαρη τὸ ναύαρη ἐγενε τὸ πόδι τοῦ γλύνεστε και ὑπέρεα ἀπὸ τερεις μηνες δεν τον ἔμεινε παρα μά κουτσαμάρα και κάποιος γονδρος πόνος, ὅταν πολὺ τὸ κοφάδες πράγματα πού μὲ τὸν καυρὸ και μὲ κάποια θεραπεια, δια τὸν ἐπιβαίνονταν οἱ γιατροί, θά τον περινόσαν.

Αὶ! δὲν είνε μικρή χαρά, εἰσει ποι ἡταν νά μελν μενοτάδαρος ἀσχημοσακάτης, ἐλεενός, ἀνάξιος γιά ἐργασια, γιά την ἀπόλαυση τῆς ζ. ε. νά βλέπης ἀσφαν τὸν ἑατό σου γερον και καλὸν μὲ ἓνον μικρὸ ἐλάττωμα, ισα, γιά νά θυμιτη σὲ σένα τὴ σωτηρία σου και στους δλλοις τὴ δύσα σ!

Καὶ δὲν τιναν αὐτὸν μόνον. «Οταν ἐτελειωσε η ἀναρρεωτική του ἄσειο, στὴν ἐλευθερωμένη πατὰ Θεσσαλονική, ὁ Στάθης τοποθετήθηκε, ὅπως γινονταν τότε γιά τοὺς τραυματατούς, στὴν ἐνστρεική ξάνθη στὸ ἐμπεδο τῆς μεραρχίας του. Ο ίδιος είλε χρήσην νά τὸν τοποθετήσουν στὸ ἐμπεδο, ποὺ είχε ἔδρα τὴν πόλι τῆς γεννήσεως του και τῆς καταγωγῆς του και τὸ εἰλεύ ἐπιτύχη, χοις καρμιδ μυσκελια.

Και τοῦτο ἀκόμα μιαν κατ' απάντη γιά τη ζωή τοῦ φτωχεῦ τοῦ Στάθη, πεν σπάνια είχε γνωστη τὴν ἐπιτυχία. Ήταν ἔνος «ἀνίκεπτος ποικιλος», ὅπως ήθελε νά πιστεύ δίδιοι και τοῦ λέγεται κοι οι δλλοι μπροστά τουν «ένας ἀλμόχηρος». ὅπως τὸν ἔχασακήριαν πλούτον του γιάρη δηλ., παθητική, πλασμένη γιά την ἀστμότητα και τὴ γυντζωσια.

Την παθητικότητα αὐτή τῆς ψυχῆς τοῦ Στάθη την είλαν μεγάνη και κάποιες περιστάσεις τῆς ζωῆς του, περιστάσεις συντηρησέντες βέβαια, ποὺ βοήκαν δύως ἔδαφος γιά νά γρηγορίσουν τέλεια τὴν ἀδάντατη αὐτή ψυχή.

Γεννημένος φτωχός και ταπεινός, αν και μὲ σῶμα γερὸ και ἀρρετή διανοητική ἀξία, είχε ἥμιθη ἀπὸ ποιδι στὴν ὑπαλληλία, γιά νά ἔξακολουθή τὴ φτώχεια και τὴν ταπεινότην διοισομένος πότε σὲ καρμιδέροσιν, πότε σὲ καυτοκοστικο, μικρὸς πάντα ὑπάλληλος και σὲ καρμιδέροσιν ὅτι λγο τὰ ξητόσαν, ήταν ως τοσο ευχαριστημένος νά διατηρη τὴν ταπεινή του θέσι, χωρὶς κατατεγμούνται καθαρε στη μιαλο του, είχε χωρέον βαθειά στὴν ψυχή του ή ἵδεν ὅτι σ' αὐτὸν τὸν κέρδο είχε μοναχο γονίζοντα, ποὺ ἐπρεπε να τε ἐπετελή ποιται και τίμια, ἀφού δὲν είχε τὴ δύναμι νά τὰ πιστεύτην ἀκίνδυνα, διως ἔκαναν οι δυνατοί. Κυ' ἀν είλε και καταδέμα μικρά, τιποτένα. δικιάματα στὴ ζωή, καταλάδαινε δι τὰ είλε δον δέν ἔκανε δρεκι καγενές ια τοῦ τὸ καταπατήση. Κατάντησε μάλιστα νά αισθάνεται και κάποια ενγριμοσύνη σὲ κείνους πεν φαίνονταν να τοῦ ἀναγνωρίζουν αὐτή τὰ τιποτένα τον δικιάματα.

Ἐτσι και τότε, αισθάνθηκε ενγριμοσύνη σὲ κείνους ποὺ τὸν τοποθέτησαν στὸν

τόπο τῆς καταγωγῆς του και τῆς γεννήσεώς του

"Οχι πώς τον τραβούσαν και κει τίποτε σπουδαίο δεσμοί κι επλέσαν. Οι γονείς των και οι δυό είχαν πεθάνη χρόνια πριν μάς άδειρη μεγαλύτερη του, πανδρεμένη μ' έναν τηγεγαφτήτη ελέυθερο κι αυτή μαρτυρία, γυρίζοντας άπο χωριό σε χωριό με τόνη άνδρα της συγγενείς στενούς δένη είχε κι ή αν είχε, ήταν λημώνι μήνενος τόσα χρόνια τώρα που δένειε πατήση στον τόπο του ούτε καί κατέληγε σε είγε με κανένα πατήση από αντούς.

Τὸ σπίτι του πόργονικό, ὃντος εἶχε γεννηθεῖ καὶ εἶχε περάσει τὰ παιδικά του χρόνια—βασισμένα καὶ οὐτά αλλά γονιερικά σάντα αναμνήσεις—τὸ φεγγός σπιτάκι, ὃντος είχαν πεπάνει ὡς γονεῖς τοῦ εἰχε πωληθῆ, εἶχε πέση σὲ ζένα χέρια, καὶ διέ θά εἶχε ίσως τη δικαιώματα αὐτὸς ούτε τὴ σηκάτια του ν' ἀνέβη. “Αλλωστε, ὅπος το μάθιστε, ὅποι νεονοικούχοι ποτὲ τὸ είχαν ἔκανυνογίσασθαι, τὸ είχαν ἀλλάξει τόσο, ὅπτε, καὶ ἐν βραδίνε, δέ θά μπροστίσει τίσιος ούτε μια γνωτίσα του ν' ἀνάγνωρίσῃ, γιά νά ξαναζήση μά στιγμή τήν παιδιάτικα την τοῦ.

Μέσα ταῦτα ἥθελε, μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτῇ, γὰρ ἔσαπατικῆση τοῦ ἔδαφου, διποὺς ἡγαντίους θυμαρίους οἱ γονεῖς τοῦ καὶ διποὺς αὐτὸς εἰλές ίδε τὴν πρώτην τοῦ ἡγαντοῦ ἀκτίνα. Αἴσθανταν πάως ἀπὸ τὸ ἔδαφος αὐτοῦ καποτίνδυα, πάντα ἄποκες, ἢ οἵτε τῆς Κύριτος του.

Και ἔπειτα, οἱ μεγάλες, οἱ ἀηδίνως λύπες μὲ τὸν καιρὸν γυρίζουν σὲ μιὰ μελαγχολικὴ γαλήνη ποὺ δὲν είνει καὶ τόσο βαρὺ συναίσθημα ἐνῶ είνε πάντα ἔξεγνενιστοκ γιὰ μιὰ ἀδίνατη παθητικὴ ψυχή.

Της ξωής τού ἀληθινόν βάσανο είνε ή ἡ αληπυσίδα ἐκείνη ἀπό τις ἀτελείωτες μεγάρες και ταπεινωτικές ἐνόχλησες ή ἀσχολίες, είνε οι παραλογισμοί και οι μιχρουδικίες τῶν ἀνθρώπων τού δὲν σ' ἀφίνουν μιά στιγμὴ στὸν ἑαυτόν σου και στὴν διστογύα σου.

εαυτοῦ δους καὶ στὴν οὐσιότητά σου.
Αλλὰ τέτοιο βίβαντατήρῳ δὲν τὸ περίμενε βέβαια ὁ Στάθης για τὰ Χριστούγεννα ἐξείνης τῆς χρονιάς. Τὸν ελχαν τοποθετήσῃς σ' ἔνα λόχο, στήγη ἀρχή διμιούργηται, ὑπέρεργα, ἐπειδὴ ἔμενε τοῦ μόνος ἀξιωματικός, διοικητή τοῦ λόχου.

Δεν ἐσκαπτίζει βίβια μά ὁ ἑρεδός
υπολογαγός ἀπό διοίκησι και οἰκονομί-
κη διαχείρισι τον λογον, γιατὶ και κα-
νεῖς ποτὲ δὲν τὸν εἰλεῖ διδάξῃ καταλά-
βιαν δημος δὲν ήταν τίμιος και δι τὰ
κωπιώτερα καθήσοντα τοῦ λογαρια-
ειν νά ἐνδιαιρένεται για τοὺς στρατι-
τες του, νά τοὺς τρέψῃ καλά, νά τοὺς
γνωνάζῃ και νά τοὺς φρονιματίζῃ και
ὅλα αὐτὰ τοῦ εἰλεῖ καταφέροι ώς τότε
και κάθης μέρα κατέληπτα τα κατάπερον,
δι τοὺς πλήρωτάς τους ἐνόμιζε.

Καὶ τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων εἶδε δύο διατάγη στὸ αιτιᾶτον καὶ τὸ σωσταράχη τον ὑπό αὐτοῦ ἀρνίᾳ ἀφετᾷ καὶ παχεῖ, νά κάπιον ἄφθονο καὶ καλὸ σωστικό για αἴρειν καὶ νά πάροι καὶ κρασί. Στὸ πιλοκία του εἶδε παραγγελήν νά σημαντικό νορίτερον νά διάνα, για νά πάντας οι ἀνδρες στην ἔκθλιψη, καὶ δοσοθέλεντας νά γινονταισον νά μήν πάρονται ούσια.

Τά έσπανε αιντά και για ένα έξαιρετικό λόγο, είχε διαταχή νά κάμη την ή μερά των Χριστουγέννων, στις 2 μ. μεγάλη ώραστολή άνδρος στον σύνθετο πάροδο των τού αφηναν σχεδόν παρά τὸν επιλογὴν του και το σιτιστή του και σκέψην τοντού.

πεντούνα πονεύα :
« Ποιός ξέρει τάχα πόσα ἀπὸ τὰ καλά αὐτὰ παιδιά θά ξήσουν νά κάμουν και τοῦ χρόνου Χριστούγεννα ! ἀς περάσουν λειπόν, δύσηταις στὸ χέρι του, εὐχαριστημένα τὰ φετεινά, πον γιὰ πολλοὺς θάνατοις τὰ τελευταίους »

καὶ τὰ τελευταῖα.
Καὶ γὰρ νῦν ὅλα ταχικά, ὁ ἑπολοχαγός Εὐστάθιος Δ*** ἐκά-
θησε τὴν παραμονήν ὡς τῇ νίκῃ στὸ λόχο του, ποὺ στρητωνίζουνται
μιὰ ἰδιοτέχνη ἀπότικη, κωστιτή ἀπό τὸ μεγάλο στρατῶνα τῶν
Ἄραβων, τῶν πολυτικῶν.

ἄλλον λόγον τὸν τημέπατος.

ΟἉ γάρ οὐδὲν ἀπὸ τὸ σπαστόν τὸ Σιάθης, ήταν πυκνὸν τὸ σπαστόδι. ἔκανε κρίσις ἀρχέτο καὶ ἐβρεχε σηγαλά καὶ κακοπάτο. Διαβάτες δύοιοι φαινόντων στοὺς δρόμους, ἐνώ τα μικρομάγαζα τοῖς ἀγοραῖς, κλειστά καὶ καικοφοριστέμα, μαγειροῦ, ταῦθενές, καφεφενέδα, ηταν γεμάτη ἀπὸ κόσμου, φουντωμένα ἀπὸ καπνό, καὶ ἀντηγοησαν ἀπὸ τοσούσια καὶ θύμων παραποτικό.

Και κεί ποι, τηλιγύμνος στη πρόστιχο αδιάβροχο του, ερήμως συγκίνηση, πουπόντας κάποιες και σε λάκκους γεμάτους νερό, λογαριάσε—ισούς και για μία φέρμη Αντίδειπλα στη Δυτικήμα ποτὲ προ-
καλοῦσδε ή χειμωνάκτια έκεινη νύχτα—πός θά περνοῦσε την αδρια-
νί μεγάλη γιορτή.

«Θὰ κοιμότανε νωρίς, γιὰ νὰ ξυπνήση πολὺ πρωΐ· δουλειὰ στὸ

λόχο του δὲν θὰ είχε πών από τὸ μεσημέρι, ποι ὑπάρεψε νὰ ἐτομάζῃ τὴν ἀπόστολον. Θά πήγαινα λοιπον στὴν ἔκκληση, στὴν ἄγιαν Κυριακὴν τὴν παλῆν ἔνορφα τίς οἰκογένειας του ἐξεῖ θὰ προσπαθῶνται νὰ πάσχῃ τὸ σταύρον του ἀδυούντοι τοι πατέρων του· ἵνα διαλλούντων πατέσμενο, θὰ τηρήνανται κάτω, κοντά στὸ παγκάρι, οἴκει ποὺ στέκονται νὶ μητρέα του, ὅταν ὁ πατέρων του ἡγαντ ἐπτερυπόν στὴν ἄγιαν Κυριακὴν. Εκεὶ βέβαια θὰ ἔναντιση, με τὴ φαντασία του ποιεις ἀληθημόντες εὐτυχισμένες ὄψεις. Εκεὶ μικρῷ παιδάρι με τὰ φουστανάκια του, τὸν ἀγόνωνται ἀπὸ τὸ χέρι ή στοργικὴ μανούλα, τὸν ἔβανται νὰ καθίσται στὰ πόδια της καὶ κατέρα στὸ σταύρον, ἀπ’ δ’ που κατέβανται αὐτὴν· κάθε στιγμὴ γνώντες σ’ αὐτὸν τὸ ωχρό γλυκόν της πρόσωπον με τὰ τρυφερὰ ματάκια, με τὸ λειο καὶ φωτεινὸν μέτωπο τὸ μισοκετασμένον ἀπὸ τὴν καφετερία «σκεκτή». τὸν ἔχαδεινε μαλαζά καὶ τοῦ ἔλεγε μὲ τὴ μελοδικὴ τῆς φωνῆς. «Νῦνταξες, μάτια μου! μὴ κομπάναι κάμε τὸ σταύρον σου, ποι βγαίνουν τὰ ἄγια· μὲ τοῦτο τὸ χρεάκι, χρυσοῦντὴ μου νά, για ἴδες πᾶς ἀνάθυν τὸ μεγάλον πονιλέοντος κοιτάζει τὶ διορροὰ λαμπάντων τὰ γιανιάλια του κοιτά, κοιτά. ἄγαπτον μου, τὸν παπά-Καλλίστιγατο, ποὺ φρόσεο τὸν «άέρα» στὸ κεφάλι του. «Ο! τι δημοφα ποὺ εἶναι! θὲ νιντάται τόδι τὸ πουλάκι μου».

Καὶ τοῦ ἔβαινε, σῶν κριψά, μιὰ καρδαμελίτης αὐτὸν μικρό του στόμα, καὶ τὴν ἐπότιζε μιὰ γουνάνιν νερῷ ἀπὸ την μπατίτσαν πονέπιτσης γι' αὐτὸν εἰχε φέρη μαζί της, ἵνα γλυκερά ή στοργική μανύλα, που χρόνια τώρα είχε φύγη για πάντα μπορώντα ἀπό τὴν ἀγαπημένη της.

Απολείτουργα δὲ Στάθης θάπαιρε ενναν ἐξοικού δόρυ, θιλαρά γνωστον του μάθημαν, γεμάτη πάτη κωπισίσας ἔκει φάκουπτονες στην κάρκελα ἐνὸς τάφου διπλοῦ, καὶ θάλεγε μιὰ «καλλιμέρα» σὲ κείνους που δινέν θα τὸν ακογών τια μὲ ταὶ γηῖται αὐτὺν τοὺς καὶ ίσως μᾶλι δοσιού ενεργετικὴ θάνατήντες ἀπό τὰ μάτια του καὶ θὰ ποτίζεις τὸν δενδρόβιον τὸ ουτεμένον ἄγνωμεσα ἀπό τὰ δινό ἀγαπημένα κεφάλια, ποὺ χρόνια τῷδε θάπαταις γυμνόσηρικοί εἰσιν, κάπτα ἀπό τὸ κονυμένον κχρυμα. «Υπέστα, μὲ τὴ γαληνὴ παῖ στὴ σιντηριμένη καρδιά, καὶ μὲ τὴ βρισάστητη διτι μιὰ μέρη θὰ ξανάβλεψε σὲ κάπιον του καλύτερον κόσμο έκείνους που είλε τῷδε στὴν ψυχὴν τους θα γηρώταις». «Ἐδὲ παρουσιάζονταν στὴν ψυχὴ τοῦ Στάθη διαταγμός· ἔπειτα ιὰ γιατιστὴ στὸ δέρχο του μὲ τοὺς στρατιῶτες του, που θὰ τοὺς θῇτε εἰς θύες για τελευταὶ φρούρια, ἢ μποροῦσε νὰ γαταράγῃ σὲ ένα χουμῆρο δπιτικόν, εἴσι κάπτα στὴν ἀρχογοιλιά δπου ζοῦσε ἥρημα τῷδε καὶ αὐτὴν, μᾶλι δύστηχη γηῆ συγγένισται τον, νὰ περάστη μιὰ ωρὰ μὲ γιγαντοκήρες ἀνομνήσεις, δπως τὴ εἰλεύ ηποσχετικὴ θήτες ποὺ τῆς επιτελεῖ μιὰ κάπτα, γιὰ νὰ κάμουν μοζιὶ Χαροπόντωνα·».

μείς αὐτοῦ τὸν κρυ-
πτῶν :

πλευτιμάτικοι.
"Αξαφνά ἄκουσε τρεχῆτα βήματα πί-
στο του καὶ μιὰ φωνὴ λαχανισμένη.
— Κύριε ὑπολοχαγέ κύριε ὑπολοχαγέ,
τέλει τακτοῦ ἔ

— Ἀγαγγώρισε ἀμέσως ἔγαν ἀπὸ τοὺς

— Αναγνωρίσε απέιδως έναν από τους
άγγελιοφόρους τοῦ Τμήματος, καὶ στάθηκε.

— Τί τρέχει;
— Κύριες υπολογισμή, ό κύριος διουκητής σας θέλει, νά πάτε αδέσ-
σως ἐκεί, είνε μεγάλη ἀνάγκη· ὥρες τώρα σας ζητῶ παντού· ό κύ-
ριος διουκητής είναι πολλή θυμωμένος, μὲ φοβέρισε πώς θά μὲ βάλ-

- Μά, που έχει; ωρίτσης δ Στάθης.
- Νά, έδω στό αποκοτύλευτο είνε με όλους άξιωματικούς για

Στὸ σκοτάδι ὁ ἀγγελιοφόρος δὲν εἰδε τὸ σαρκαπικὸ χαμόγελο ποὺ ἔφευγε τὰ κεῖται τοῦ μπολόγουν τὸ «σακοπούλειό».

— Πολὺ καλά, θὰ ἔλθω.
— Ἀμέσως τώρα.

— Ἀμέσως τώρα, πήγαινε.

— Διατάξατε, κύριε διοικητά, είπε ο Στάθης, χαιρετώντας κανονικά τὸ ἔαναμμένον διοικητή του, ποι κάθονταν μὲ τὴ συντροφιά του, ἀπὸ ἀξιωματικοὺς καὶ πελτίτες, στὴν τιμητικὴ θέση τοῦ ρακοπολείου. Ὑκεῖνος ἀπέθεσε στὸ τραπέζι τὸ ποτηράκι μὲ τὸ γαλατόχρωμο ὑγρό, ποὺ ἦταν ἔτοιμος νὰ φέρῃ στὸ σώμα του, ἔδωκε ἀγωριτικὴ ἐκφραστικὴ στά μάτια του τὰ κοκκινωπά, καὶ μὲ ζερὴ φωνὴ είπε :

(Συνέγεια εἰς τὸ προσεχὲς)